

Olaylar - Başvuran, 22 Temmuz 2007 tarihli parlamento seçimlerinde bağımsız aday olarak seçimlerde aday olmuştur, ancak kendisi seçilememiştir. Başvuranın Mahkeme'ye yaptığı başvurular birleştirilmiş ve beraber incelenmiştir.

İlk başvuran, kanunen, gümrük idarelerinde kurulmuş olan oy merkezlerinde seçmenin yalnızca siyasi partiler için oy kullanabileceğinden ve kendisi gibi bağımsız adaylara yönelik oy kullanmayacağından endişe duymuştur. 27 Mayıs 2007 tarihinde çıkarılan kararnamede, Yüksek Seçim Kurulu, yurtdışında altı aydan fazla yaşayan vatandaşların söz konusu oy merkezlerinde yalnızca siyasi partiler için oy kullanabileceklerini belirtmiştir. 3 Temmuz 2007 tarihinde başvuran, mevcut kararnamenin iptal ettirilmesi için Yüksek Seçim Kuruluna başvurmuştur. 4 Temmuz 2007 tarihinde Yüksek Seçim Kurulu talebini reddetmiştir.

İkinci başvuran, seçimle ilgili mevzuat kapsamında, seçimlere katılan siyasi partilerin yerel radyo ve televizyonlarda reklam yapabilirlerken, başvurana göre, kendisi gibi prensip gereği herhangi bir siyasi partiye üye olmayan bağımsız adayların bunları yapmaya dair engellenmiş olmalarından şikâyetçidir.

Hukuki Değerlendirme - Ek 1 No.lu Protokol'ün 3. maddesi

(a) *Bulunduğu bölgede geçici olarak oturan seçmenin, parti aday listesi olmadan gümrük idarelerinde kurulmuş olan oy merkezlerinde, bağımsız adaylar için oy kullanamaması* – Yerel uygulama, yüksek sözleşmeciler taraflarda göç eden vatandaşlar için oy verme hakkı ve söz konusu hakların kullanılması hususunda tek tip olmaktan uzaktadır. Genel anlamda, Ek 1. Protokolün 3. maddesi, Sözleşmeciler tarafların yurtdışında yaşayan kendi vatandaşlarının oy kullanmaları¹ için haklarını kullanmalarına dair olanak verilmesini talep etmemiştir. Ayrıca, Venedik Komisyonu'nun çalışmalarından, yurtdışında yaşayan vatandaşlara oy vermek için verilen hakkın reddi ya da söz konusu hakla ilgili sınırlamaların konulması, genel oy hakkı ilkesine dair kısıtlama oluşturmamış olduğu açıktır. Göç eden vatandaşların oy haklarını kullanmalarına izin verilmesi için Devlet tarafından yapılan seçim gibi, bu hakkı kullanmaya dair uygulanabilir ve güvenlikle ilgili dikkate alınacak hususlar ve bunu temin etmenin teknik imkanları gibi söz konusu çeşitli menfaatleri dengelemek gereklidir. Ulusal yasama organının, seçmenlerin yurt dışında yaşadıkları durumda, oy kullanma haklarının sınırlandırılmasında belirttiği gerekçe; ülkesinde yaşayan seçmen, ikamet ettiği yer olarak adlandırılan belirli bir seçim bölgesinde oy kullanırken, göçmen seçmenler için ayrı bir seçim bölgesi oluşturmak ya da kendilerine

¹ *Sitaropoulos ve Giakoumopoulos / Yunanistan* [BD], 42202/07, 15 Mart 2012, [150 sayılı Bilgi Notu](#)

mevcut olan bir seçim bölgesini tahsis etmenin imkansız olmasıdır. Yasama organı, ülke içerisinde siyasi partiler için toplam oyun bir bölümü olan göçmenler tarafından kullanılan oyları hesaplamaya dair meşruluğu düşünmüştür.

Anayasa Mahkemesi 22 Mayıs 1987 tarihli kararında söz konusu gerekçelerin Anayasayla uyumlu olduğunu tespit etmiştir. Ülke sınırları içinde yaşayan seçmenlerin yanı sıra yurt dışında altı aydan fazla kalmış vatandaşların belirli bir seçim bölgesinde oy kullanmalarına dair meydana gelen zorluklarla karşılaşılmasıyla yasama organı tarafından seçilen, göçen seçmenlerin bağımsız adaylara yönelik değil yalnızca siyasi partilere yönelik oy kullanmasına verilen izine bakarak göçmen seçmenler ile ülkede yaşayan söz konusu seçmenlerin menfaatleri arasında adil bir şekilde orta noktada buluşulduğuna karar vermiştir.

Söz konusu sınırlama yurtdışında yaşayan seçmenler hakkında ikametgâh kriteri ve Anayasa Mahkemesi tarafından verilen gerekçeler ışığında çözümlenmelidir. Bu sınırlama ayrıca göçmenlerin oy kullanma hakkına dair kabul edilen genel kısıtlamalar, özellikle de öncelikle o ülkede yaşayan insanları etkileyecek konulara ilişkin yapılan seçimlerde, önemli olduğu kabul edilse de, göçmen vatandaşların etkisinin sınırlandırılmak zorunda kalılabileceğine dair meşru endişeler göz önünde bulundurularak değerlendirilmelidir. Diğer bir etken ise, iktidara gelebilecek tek grup şekli olan siyasi partilerce oynanan rollerdir ve ülkelerinde tüm sistemi etkileyecek kadar kapasiteleri vardır. Ayrıca, kısıtlama diğer iki yasal hedefi takip etmektedir: oyların aşırı dağılımını önlerken demokratik çoğulculuğu arttırma ve yasama organının seçiminde halkın kanaatlerinin özgürce açıklanmasını güçlendirme.

Yukarıda belirtilen görüşler ışığında, söz konusu kısıtlama ülkenin ve seçimlerin ardından iktidara gelecek olan Hükümet'in siyasi istikrarını sağlamaya yönelik yasal düzenlemenin endişelerini yansıtmıştır. Sonuç olarak, bu konuda Davalı Devlet'e bırakılan geniş takdir payı göz önünde bulundurulduğunda, başvuran tarafından parti aday listesi olmadan bağımsız aday olarak şikayette bulunulan uygulama objektif ve makul gerekçelere dayanmaktadır.

Buna göre, Ek 1. Protokol'ün 3. maddesi tek başına ele alındığında ve Sözleşme'nin 14. maddesi ile bağlantılı olarak ele alındığında ortaya çıkan amaç doğrultusunda, somut davada başvuranın seçimde aday olması hakkının ya da kişilerin kanaatlerini özgürce açıklama hakkının özüyle ilgili ihlal bulunmamıştır.

Sonuç: ihlal yok (dörde karşı üç oyla)

(b) *Siyasi partilerden farklı olarak, bağımsız adayların parti aday listesi olmadan ulusal radyo ve*

televizyonda (TRT) reklam yapamaması - Yüksek Seçim Kurulu , 4 Mayıs 2007 tarihinde aldığı kararda, siyasi partilerin 22 Temmuz 2007 tarihli milletvekili seçimleri öncesinde TRT de reklam yapabileceklerini, ancak başvuran gibi aday listesinde olmayan bağımsız adayların reklam yapamayacaklarını belirtmiştir.

Siyasi partilerin görevlerinin doğasında, ülkelerinde tüm sistemi etkilemeye yönelik kapasiteye sahip, yönetimi ele geçirebilecek tek gruplaşma şekli olmak vardır. Bundan dolayı, seçim kampanyaları belirli bir seçim bölgesiyle sınırlı kalmaz, aday çıkarırken de tüm seçim bölgelerini tamamiyle alarak yayılmıştır. Buna karşın, başvuran gibi, seçim aday listesinde olmadan çalışan bağımsız adaylar, mesajlarında yalnızca adaylık gösterdikleri seçim bölgesine hitap etmişlerdir.

Başvuran siyasi gruplaşmanın üyesi değildir ve yerel seçim barajının %10'unu² geçemediğinden ve Millet Meclisine kendi grubunun seçimini dolaylı yollardan güvenceye alamadığından siyasi partinin aday listesinde bağımsız aday olarak seçimlere katılamamıştır. Buna göre, Mahkeme başvuranın bir yandan parti aday listesi olmadan bağımsız bir aday olmasına ve diğer yandan siyasi partilerin Sözleşme'nin 14. maddesi amaçları doğrultusunda "karşılaştırılabilir durumlarda" olabileceğinin söylenebileceğine ikna olmamıştır.

22 Temmuz 2007 tarihli milletvekili seçimlerinde ülke genelinde çeşitli seçim bölgelerinde birkaç yüz bağımsız aday seçimde aday olmuşlardır. Bir seçim süreci boyunca bu sürecin kamu kaynaklarının düzenlenmesine karşı demokratik sistemin bir unsuru olarak seçim süreci değerlendirildiğinde, Mahkeme başvuranın bağımsız aday olarak bulunduğu seçim bölgesinde reklam yapmasının önlenmemiş olduğuna karar vermiştir. Başvuran yurt genelinde yayın yapan TRT'de seçimlere dair reklam yapamamış olsa bile, ilgili zamanda parti aday listesi olmadan tüm bağımsız adaylara uygun olan reklamların herhangi birini kullanmaktan alıkonmamıştır. Buna göre, şikayet konusu tedbir objektif ve makul gerekçelere dayanmaktadır.

Bundan dolayı, söz konusu çeşitli menfaatlerin değerlendirilmesinin ardından, siyasi partilerin aksine, başvuranın bağımsız aday sıfatıyla parti aday listesi olmadan, 2007 yılı milletvekili seçimleri süresince TRT'de reklam yapamamasının Ek 1. Protokol'ün 3.maddesi şartlarıyla uyumlu olduğunu tespit etmiştir. Başvurana uygulanmış olduğu gibi, söz konusu tedbir, Ek 1. Protokol'ün 3. maddesi tek başına ele alındığında ve Sözleşme'nin 14. maddesi ile bağlantılı olarak başvuranın seçimde aday olması hakkının ya da kişilerin kanaatlerini özgürce açıklama hakkının özüyle ilgili orantısız bir

² Parlamento'da temsil edilmek için ulusal oyların %10'u olan baraja ulaşmak için siyasi partilerin gereklilikleriyle ilgili olarak bk. *Yumak ve Sadak / Türkiye* [BD], 10226/03, 8 Temmuz 2008, [110 sayılı Bilgi Notu](#)

müdahale teşkil etmemiştir.

Sonuç: ihlal yok (dörde karşı üç oyla)

Mahkeme, söz konusu hükmün, Taraf Devletlerin bu tür Kanunların Sözleşme'ye aykırı olduğuna dair ulusal makamlara itiraz sunulmasına izin veren bir hukuk yolu sağlamaya yönelik bir kapsamı olmadığı için Sözleşme'nin 13. maddesinin ihlal edilmediğine oy birliğiyle karar vermiştir.